

Моделі розвитку ідентичності підлітка в умовах кіберсоціалізації

Ivankiv I.I. Models of adolescent's identity development under conditions of cybersocialization / I.I. Ivankiv // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufrieva. – Issue 33. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2016. – P. 194–205.

І.І. Іванків. Моделі розвитку ідентичності підлітка в умовах кіберсоціалізації. У статті представлено результати емпіричного дослідження ідентичності підлітка в умовах кіберсоціалізації. Досліджено особливості формування ідентичності підлітка в кіберпросторі, що дало можливість отримати моделі розвитку ідентичності підлітка в соціальних мережах. Виявлено дві моделі розвитку ідентичності сучасного підлітка в соціальних мережах, а саме досягнутої та дифузної ідентичності підлітка. Визначено основні показники або критерії моделей розвитку ідентичності підлітка в умовах кіберсоціалізації, зокрема в соціальних мережах. Розглянуто концепцію формування ідентичності підлітка в соціальних мережах. Проаналізовано моделі розвитку ідентичності підлітка в соціальних мережах, за такими показниками: в житті; процес і результати життя; локус контролю «Я» та життя загалом; загальний показник усвідомленості життя; рівень рефлексії; ситуативна та особистісна тривожність; мотиваційні індуктори; часовий код; вміння до оцінки та диференціації; уявлення про власне «Я» в кіберпросторі. Проведено порівняння моделей розвитку ідентичності підлітка в соціальних мережах із типом поведінки в соціальних мережах, тобто їх рольова поведінка. Описано також якісні змінні між досліджуваними моделями та вказано основні відмінності. Здійснено кластерний аналіз отриманих результатів, а також проведено статистичний аналіз за t-критерієм Стюдента. Отримані дані зображено у вигляді діаграми. Показано емпіричну важливість отриманих даних, які вказують на практичну цінність отриманих результатів при дослідженні та вивченні впливу кіберпростору, а саме соціальних мереж на ідентичність підлітка, що, в свою чергу, розкривають особливості формування ідентичності підлітка в умовах кіберсоціалізації. Зроблено висновок про переважання в підлітків моделі розвитку дифузної ідентичності, що пояснюється перш за все надмірним використанням кіберпростору.

Ключові слова: ідентичність, досягнута ідентичність, дифузна ідентичність, соціальна мережа, кіберсоціалізація, рефлексія.

И.И. Иванкив. Модели развития идентичности подростка в условиях киберсоциализации. В статье представлены результаты эмпирического исследования идентичности подростка в условиях киберсоциализации. Исследованы особенности формирования идентичности подростка в киберпространстве, что позволило получить модели развития идентичности подростка в социальных сетях. Обнаружены две модели развития идентичности современного подростка в социальных сетях, а именно достигнутой и диффузной идентичности подростка. Определены основные показатели или критерии моделей развития идентичности подростка в условиях киберсоциализации, а именно в социальных сетях. Рассмотрена концепция формирования идентичности подростка в социальных сетях. Проанализированы модели развития идентичности подростка в социальных сетях, по таким показателям как цели в жизни; процесс и результаты жизни; локус контроля «Я» и жизни в целом; общий показатель осознанности жизни; уровень рефлексии; ситуативная и личностная тревожность; мотивационные индукторы; временной код; способность к оценке и дифференциации; представление о собственном «Я» в киберпространстве. Проведено сравнение моделей развития идентичности подростка в социальных сетях с типом поведения в социальных сетях, то есть их ролевое поведение. Описаны также качественные переменные между исследуемыми моделями и указаны основные различия. Осуществлён кластерный анализ полученных результатов, а также проведён статистический анализ по t-критерию Стюдента. Полученные данные изображены в виде диаграммы. Показано эмпирическую важность полученных данных, указывающих на практическую ценность полученных результатов при исследовании и изучении влияния киберпространства, а именно социальных сетей на идентичность подростка, что, в свою очередь, раскрывают особенности формирования идентичности подростка в условиях киберсоциализации. Сделан вывод о преобладании у подростков модели развития диффузной идентичности, что объясняется прежде всего чрезмерным использованием киберпространства.

Ключевые слова: идентичность, достигнутая идентичность, диффузная идентичность, социальная сеть, киберсоциализация, рефлексия.

Постановка проблеми. Підліток сьогодні перебуває під активним впливом кіберпростору, що дозволяє назвати дане середовище – другим «домом» підлітка. Саме там він існує як вільна від зобов'язань особистість, може вільно найти будь-яку інформацію, спробувати різні ролі тощо, що, в свою чергу, несе і загрози, і позитив. Відтак, впливає на формування ідентичності підлітка. Цікавим та малодослідженим є вплив кіберсередовища на формування саме ідентичності підлітка, що, на нашу думку, має місце в сучасному житті підлітка.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У психологічній літературі представлено безліч підходів до моделей розвитку ідентичності особистості. Виділяють такі види або ж моделі ідентичності, зокрема: еґо-ідентичність і групову ідентичність, особистісну і соціальну ідентичність; позитивну і негативну ідентичність, передчасну, дифузну і досягнуту; усвідомлену і не усвідомлену; актуальну і віртуальну; реальну та ідеальну, негативну і надану тощо [4]. У працях Дж. Марсія і в його сформованій класифікації статусів ідентичності закладено можливість підлітком вирішення нагальної проблеми, яка спрямує його у керунку до то чи іншого статусу. Як нам відомо, існує чотири статуси ідентичності, а саме досягнута ідентичність, передчасна ідентичність, ідентичність у стані мораторію, дифузна ідентичність [6]. Щодо сучасних моделей розвитку ідентичності через призму кіберпростору, можна виділити такі напрацювання як теорія кіберсоціалізації [2;3], розгляд ідентичності підлітка в соціальних мережах [1], розгляд ідентичності підлітка через призму Інтернет-залежності [5] тощо.

Отже, метою статті є висвітлення результатів дослідження особливостей формування ідентичності підлітка в умовах кіберсоціалізації, що дало змогу виділити два види моделей розвитку ідентичності в соціальних мережах.

Виклад основного матеріалу. Ідентичність підлітка розуміється нами як набір конструкцій, які утворюють його неповторність та індивідуальність, яка включає у себе тотожність самому собі, ціннісно-мотиваційний блок, особистісні характеристики «Я» образу та зв'язок із суспільством. Розглянемо дане явище через призму соціалізації, а саме кіберсоціалізації як один із панівних агентів соціалізації сучасного підлітка. Кіберсоціалізація людини (від анґ. cyber – сьогодні, пов'язано з комп'ютерними технологіями і, особливо, з всесвітньою глобальною мережею Інтернет, префікс, який використовують, посиляючись на різні електронні та / або мережні ресурси, інформацію, об'єкти, події, коли йде мова про комп'ютерну техніку (анґл. socialization – соціалізація) – соціалізація особистості в кіберпросторі. Вона розуміється як процес якісних змін структури самосвідомості особистості і мотиваційно-потребова сфера індивідуума, яка відбувається під впливом та в результаті використання людиною сучасних інформаційно-комунікаційних і комп'ютерних технологій в контексті засвоєння і відтворення ними культури в рамках персональної життєдіяльності [2; с. 35].

Для даного дослідження було обрано 100 респондентів віком від 14 до 16, які є учнями загальноосвітніх шкіл. Основними методами дослідження виступили: тест «Моє ставлення до Інтернету» (Жичкіної, Щепіліної), методики «Хто Я?», методики сенсожиттєвих орієнтацій Д. А. Леонтьєва, методика на визначення ціннісних орієнтацій «Must Test» П. Н. Иванова, Е. Ф. Колобова, методика мотиваційної індукції Ж. Нюттена, методикою визначення тривожності Спілберга-Ханіна, кластерний аналіз за методом k-середніх та статистичний аналіз за t-критерієм Стюдента.

Відповідно до цих тверджень нами було сформовано результати дослідження, а саме розподіл респондентів на дві моделі із досягнутою та дифузною ідентичністю, які вдалося виділити на основі отриманих даних. Для утворення цих двох моделей використали результати нашого дослідження, а саме такі показники як: цілі в житті; процес і результати життя; локус контролю «Я» та життя загалом; загальний показник усвідомленості життя; рівень рефлексії; ситуативна та особистісна тривожність; мотиваційні індуктори; часовий код; вміння до оцінки та диференціації; уявлення про власне «Я» в кіберпросторі. Саме ці показники відображають особливості формування ідентичності підлітка в соціальних мережах.

Так, за основу при розподілі досліджуваних до однієї чи іншої моделі послуговували високі та низькі бали або ранги по кожному із вищезазначених показників формування ідентичності підлітка. Респонденти з високими показниками – адекватна модель ідентичності, відповідно респонденти із низькими – дифузна модель ідентичності. Також при описі моделей розвитку ідентичності підлітка використовуємо усі отримані результати, шляхом співставлення та оцінки цілої батареї методик по кожному із респондентів. Варто зазначити, що додатковим параметром поділу на дві моделі є час перебування підлітка, що коливався суттєво. Так, до прикладу підлітки із високими результатами використовували кіберпростір 2-3 години на день, натомість підлітки із низькими результатами від 3 годин і більше.

Для перевірки нашої гіпотези застосували кластерний аналіз зазначених показників, а саме кластерний аналіз за методом K-середніх із мірою Евклідової відстані за допомогою програми IBM SPSS v.22. Шляхом даного статистичного методу отримали два кластери досліджуваних в порядку спадання. На основі отриманих результатів будуємо діаграму (рис. 1.1).

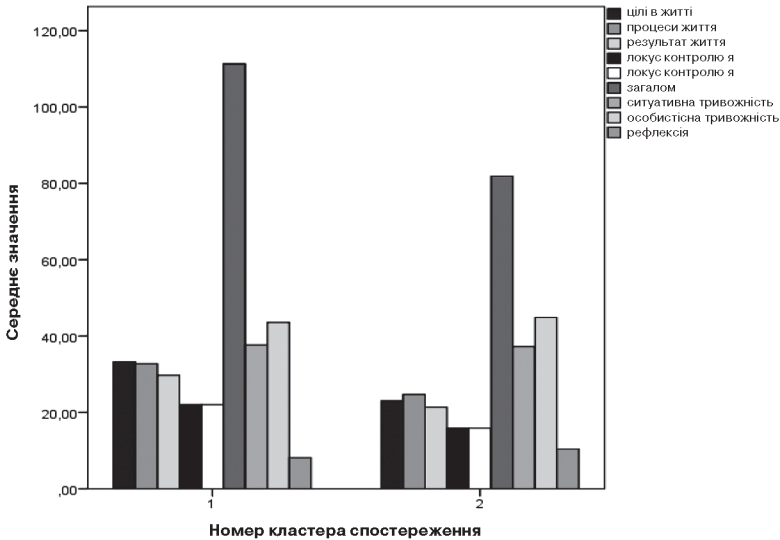

Рисунок 1.1. Діаграма утворених кластерів досягнутої та дифузної ідентичності підлітка

Так, відповідно до діаграми були утворені два кластери: 1 кластер – це результати досліджуваних із досягнутої ідентичності, а 2 кластер – дифузна ідентичність підлітка. Відтак, підтверджує нашу гіпотезу про розподіл досліджуваних на дві моделі із досягнутою та дифузною ідентичністю підлітка в соціальних мережах.

Також, отримані результати ми усереднили та здійснили статистичний аналіз за t-критерієм Стюдента, який показує статистичну значимість отриманих усереднених даних між чисельними значеннями параметрів. Так, отримали $t_{\text{емп.}} = 0,6$, що вказує на статистичну незначимість між порівнюваними показниками двох утворених груп. Тобто, великої статичної різниці між двома порівнюваними показниками не виявлено, а відтак є статистично незначними та достовірними. На рівні значущості $p \geq 0,05$, можна говорити про те, що утворені групи респондентів є статично однорідними і мають достовірність при порівнянні статичних значень.

Тепер переходимо до опису утворених моделей розвитку ідентичності підлітка в соціальних мережах, а саме:

1. *Модель досягнутої ідентичності підлітка в соціальних мережах.* Перш за все, характеризується високим показником

рівня представлення власного «Я», тобто вміння підлітка думати про себе. У даної групи підлітків виявлено високий рівень рефлексії, що вказує на вміння підлітка аналізувати свою діяльність, оцінювати свої особистісні риси, взаємодію з іншими. Підліток таким чином все активніше розвиває власне знання про себе, тим самим досягає та конструює власну ідентичність, яку і представляє у соціальних мережах, використовуючи власні ідентифікаційні характеристики. Серед ідентифікаційних характеристик підлітків, які вказують на високий рівень рефлексії є особистісні характеристики, соціально рольові, роздуми про роботу, майбутнє тощо. Досягнутий або сконструйований статус ідентичності отримали підлітки, у яких було виявлено найбільше характеристик власного «Я».

Не менш важливою складовою досягнутої ідентичності підлітка є гендерна ідентичність, тобто притаманні у самописах підлітків характеристики, які позначають їхню стать та вказують на уявлення про приналежність до соціальної групи чоловіків або жінок разом з оцінкою і емоційним позначенням цього групового членства. В нашому дослідженні респонденти цього типу ідентичності описували велику кількість гендерно виокремлених самовизначень, такий результат, вказує на те, що гендерна ідентичність займає провідне місце у структурі Я-концепції особистості підлітка. Тобто, в числі перших трьох відповідей є твердження, які позначають стать, а сімейні ролі та фемінні характеристики у жінок домінують над професійними й маскулінними, у чоловіків навпаки, що, в свою чергу, вказує на статевотипізовану ідентичність (самовизначення та поведінка співпадають з тими, які вважаються в суспільстві гендерно-відповідними) та вказує на конструктивний розвиток ідентичності підлітка.

Відмічаємо високий рівень диференційованості ідентичності підлітка, що відображається у великій кількості позитивних суджень самописів власного «Я», а саме тверджень, які стосуються впевненості в собі «Я буду мати роботу, я зможу жити як хочу»; соціальних ролей «майбутній тато», «успішна людина» тощо. В ідентифікаційних характеристиках підлітків цього типу простежується такі теми як сім'я, робота, майбутня професія, навчання, відносини з іншими, відпочинок тощо. У самописах представлено велику кількість тверджень, які можна віднести до різних аспектів «Я» або ідентичності, а саме комунікація, соціальне життя, фізичний розвиток, рефлексія над здійсненими вчинками. До прикладу, «добрий», «гарний», «чуйний», які відображають рефлексивне «Я»; «друг», «брат» соціальне «Я» тощо. Загалом, для

цих підлітків властива адекватна оцінка, оскільки у самоописах частка позитивних тверджень переважає над негативними.

Підліток із досягнутою віртуальною ідентичністю усвідомлено ставиться до свого життя, що проявляється у конкретних цілях, орієнтованістю на певний результат в житті, роздумах про план на майбутнє тощо. Досліджувані є цілеспрямованими особистостями, направлені на певну мету та результат, мають конкретні цілі у ближчому майбутті. Сучасні підлітки за цими результатами мають конкретні довготривалі цілі та хочуть наміченого результату, що говорить про певну життєву визначеність, спрямованість на тривалішу перспективу та про дорослість у своїх поглядах. Сприймають процес життя як цікаве та емоційне, загалом відчувають задоволеність і наповненість сенсом власного життя. Результати свого життя характеризують позитивно, що виражає міру задоволеності від власних дій та очікувань, які трапились у минулому і спонукають до кращих результатів. Респонденти цієї групи демонструють підліткову самовпевненість у власних силах, високо оцінюючи своє «Я», що, в свою чергу, свідчить про свободу дій підлітка, високу саморегуляцію. Переконані у тому, що людина сама контролює життя, вільно приймає рішення та втілює їх у життя, так би мовити підліток з досягнутою ідентичністю усвідомлює відповідальність за власне життя. Відтак, ідентичність сучасного підлітка осмислено сприймає життя та спрямована на конкретні цілі й очікує певний результат у майбутньому, що, в свою чергу, є показником сформованої досягнутої ідентичності.

Щодо конкретних цінностей та мотивації для даного типу ідентичності спостерігається більш-менш чітка ієрархія цінностей, яка включає у себе різноманітні цілі-цінності, зокрема прагнення до міжособистісних відносин, матеріальний успіх, особистісне зростання, власне здоров'я та допомогу іншим. Описані цінності є домінантним для усіх членів вибірки, але у представників із досягнутою ідентичністю представлені усі цінності, тим самим вказуючи певну ієрархію цінностей даного типу. Так, на перше місце ставлять власне спілкування із іншими, а наступним йде особистісне зростання та матеріальний успіх.

Мотиваційні індуктори для таких підлітків спрямовані на розвиток себе, своїх власних уподобань або хобі, також існують більш конкретні професійні визначення, тобто є більш чіткими майбутні плани та конкретний результати, до прикладу успішне складання іспитів та хороше закінчення школи, вступ у вуз тощо. Часова перспектива чітко простежується в конкрет-

них завданнях, живуть переважно теперішнім та навчальним часом, ставлять конкретні цілі із зазначенням їхнього терміну реалізації, до прикладу «Я б хотів успішно закінчити вуз, школу», «Маю намір здати екзамени на відмінно», «Я прагну якнайшвидше отримати роботу своєї мрії» тощо.

Ще одним показником досягнутої віртуальної ідентичності підлітка є особистісна та ситуативна тривожність, яка виступає мірою контролю власних емоцій, переживань, стресів. Сучасному підлітку із досягнутим статусом ідентичності притаманний помірний та низький рівні ситуативної тривоги, що вказує на підвищену значущість окремих елементів ситуації для підлітка, а не тривожність до самої ситуації в цілому, при цьому вона знаходить в собі сили і можливості контролювати власні емоційні переживання. Такі підлітки прагнуть об'єктивно оцінювати виникаючі ситуації. Проте це вдається не відразу, оскільки відсутня повна впевненість у собі, в щасливому результаті ситуації. Тому можливе короткочасне, не дуже істотне порушення емоційної рівноваги, зниження працездатності. Відновлення емоційного комфорту, впевненості в собі відбувається досить швидко після усунення напруженої ситуації або повноцінного включення механізмів особистісної регуляції і самоконтролю.

Низький рівень ситуативної тривоги означає недостатню актуалізацію потреб в даний момент у зв'язку з невисокою значущістю для людини того, що відбувається навколо. Так, підліток не помічає ніякої загрози ні для власного престижу, ні для самооцінки, ні для свого фізичного існування. Він впевнений у собі, в своїх починаннях, не побоюється вступати в контакт, здатний активно захищати свою позицію, незважаючи на певний тиск групи. Низький рівень тривоги можливий також у тих, у кого в емоційному досвіді зустрічалися подібні ситуації.

Також, говорячи про діяльність підлітків із досягнутою ідентичністю в соціальних мережах, варто відзначити їхнє ставлення до них як засобу в реалізації якихось задач, наприклад навчання або розвитку власних хобі, способу реалізації себе. Їх можна порівняти до «відвідувачів» соціальних мереж, а не «жителів» соціальних мереж, тобто використовують із певною метою, ніж просто бездумно сидіти в соціальних мережах.

Отже, основні показники досягнутої ідентичності підлітка як висока рефлексивність, сформованість ціннісної ієрархії, помірна тривожність, характеризуються як «відвідувачі» соціальних мереж, що в поєднанні усіх показників і утворюють нашу модель досягнутої ідентичності підлітка в соціальних мережах.

Також, відображає наші припущення про особливості формування саме досягнутої ідентичності підлітка в соціальних мережах.

2. Дифузна ідентичність підлітка у соціальних мережах. Підліткам даного типу притаманний низький рівень рефлексії, тобто нездатність до самоаналізу власних дій, внутрішніх переживань, визначеності до власного «Я». Така, поведінка трактується не вмінням описати власне «Я», запитання «Хто Я?» викликає у них стурбованість, нерозуміння або незнання відповіді на поставлене питання. Підлітки із таким типом ідентичності не мають чітко сформованого «Я», що пов'язано із відсутністю цінностей, цілей, переконань, які контролювали його дії та поведінку. Часто в такого підлітка мінливі настрої і стурбований стан, що призводить до невміння вирішувати певні проблем.

Гендерна ідентичність нестатевотипізована, що вказує на відсутність у підлітка приналежності до чоловічої або жіночої групи. У таких самописах відсутні твердження, які вказують на стать, переважають загальні твердження або інші твердження, що не стосуються власного. Підліток виключно спрямований на соціальну активність, що відображається у таких описах як друг, гравець, геймер тощо. Низький рівень диференційованості власної ідентичності пояснюється неповнотою описів про себе, і свідчить про невпевненість та кризу власного «Я» підлітка. У описах переважають негативні оцінні судження як «невдаха», «ніхто» тощо, що вказує на низьку самооцінку підлітка та наявності проблем.

Таким підліткам властива невизначеність у житті та відсутня осмисленість життєвих орієнтацій, цілей та життя загалом (за результатами методики «сенсожиттєві орієнтації»). Як наслідок, відсутність цілеспрямованості у житті досліджуваних, вони не будують цілей і не мають конкретних планів, живуть теперішнім або минулим днем. Підлітки із розмитою ідентичністю не відчувають задоволення від життя, їхні результати життя наповнені негативними переживаннями. У їх думках панує зневіра у власних силах, не відчувають контролю над власним життям та відчувають себе залежними від інших і зовнішніх обставин, що може свідчити про перебування підлітка у ситуації гіперопіки або гіпоопіки зі сторони батьків. Також така тенденція та зневіра підлітка може характеризуватися віковою кризою цього вікового періоду.

Якщо у підлітків із досягнутою ідентичністю виявлені чіткі цінності та їх різноманіття, що вказує на їх ієрархічну будову, то в підлітків із дифузною ідентичністю немає чітко визначеної ієрархії цінностей. Тобто, підлітки із дифузною ідентичністю не змогли заповнити тест сповна, а якщо і заповнювали, то переваж-

но стосувалися двох пануючих цінностей, зокрема міжособистісних відносин та матеріального успіху. Наприклад, «Я неодмінно хочу мати машину», «Жахливо, якщо у мене не буде хорошого друга» тощо. Мотиваційні індуктори стосуються перш за все стосунків із іншими та розваг, професійне визначення бачиться ними розмито, переважають загальні та не існуючі категорії як «хорошу роботу», «стати супергероєм» тощо. Часова перспектива ними мислиться в рамках соціального часу та конкретних недовго тривали часових проміжках, весь час ними сприймається як «протягом усього життя».

Особистісна тривожність притаманна чверті із досліджуваних підлітків та означає, що більшість ситуацій, в яких опиняється підліток, сприймається як загрозові для його престижу, самооцінки, фізичного здоров'я. Також у них простежується високий рівень ситуативної тривоги, яка свідчить про те, що ситуація, в якій знаходиться підліток, надзвичайно важлива для нього. Вона зачіпає актуальні на даний момент потреби, має велике особистісне значення. При цьому усвідомлено або не усвідомлено підліток сприймає її як таку, що несе загрозу фізичному існуванню, престижу, авторитету в групі або самооцінці. Людина відчуває напруження, занепокоєння, м'язову скутість. Вона сконцентрована на тому, що відбувається, або на власному ставленні до цього. Перешкоди на шляху до досягнення мети здаються непереборними і небезпечними. Вона незадоволена собою, іншими людьми, часто замикається в собі.

Щодо діяльності підлітків із дифузною ідентичністю, варто зауважити, що вона набагато активніша, ніж у підлітків із досягнутою ідентичністю. Таку закономірність можна пояснити спрямуванням такого підлітка на розваги та сприйняття соціальної мережі як кращого середовища. Підлітків із дифузною ідентичністю можна уподібнити до «жителів» соціальних мереж, оскільки вони проводять там увесь свій час, використовують його усюди, їм краще сидіти он-лайн, ніж піти на прогулянку із друзями.

Отже, показниками дифузної ідентичності підлітка є низька рефлексивність, не сформована ціннісна ієрархія, низька тривожність і характеризують як «жителі» соціальних мереж, що, в свою чергу, і утворюють зазначену модель розвитку ідентичності підлітка. Вищезазначене відображає наші припущення про особливості формування саме дифузної ідентичності підлітка в соціальних мережах.

Висновки. Отже, на основі кластерного та статистичного аналізу значимості за t-критерієм Стюдента утворились дві моделі

розвитку ідентичності досліджуваних підлітків-користувачів соціальних мереж, а саме модель досягнутої ідентичності підлітка та модель дифузної ідентичності підлітка в соціальних мережах. Так, модель досягнутої ідентичності підлітка в соціальних мережах характеризується високими показниками розвитку рефлексії, сформованою ціннісною ієрархією, помірною тривожністю та характеризує їх як «відвідувачів» соціальних мереж. Натомість, модель дифузної ідентичності підлітка характеризується низькими показниками розвитку рефлексії, не сформованою ціннісною ієрархією, високою тривожністю та характеризуються як «жители» соціальних мереж. Отримані моделі дозволили виділити групу досліджуваних із дифузною ідентичністю, що в подальшому дозволить шляхом експерименту підвищити зазначені показники розвитку ідентичності, а також можливо допоможе формуванню в соціальних мережах адекватної ідентичності підлітка.

Список використаних джерел

1. Белінська Є. Сучасні дослідження віртуальної комунікації: проблеми, гіпотези, результати / Є. Белінська, А. Жічкіна. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 165 с.
2. Плешаков В.А. Теория киберсоциализации человека : Монография / Под общ. ред. чл.-корр. РАО, д.п.н., проф. А.В. Мудрика. – М. : МПГУ; «Homo Cyberus», 2011. – 400 с.
3. Плешаков В.А. Развитие рефлексии в процессе киберсоциализации юношества / В.А. Плешаков, Т.В. Обидина // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 6. – С. 15–59.
4. Скотна Н. В. Ідентичність особистості: методико-емпіричний аналіз / Н. В. Скотна, І.Я. Середницька, В.І. Стець. – Дрогобич, 2009. – С. 70.
5. Турецька Х. І. Проблема емпіричного дослідження особистісної ідентичності / Христина Турецька // Вісник Львівського університету. – Львів, 2008. – Вип. 11. – С. 359 – 267.
6. Marcia J.E. Identity in adolescence // Adelson J. (ed.) Handbook of adolescent psychology. – N.Y. : John Wiley. – 1980. – S. 320.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Belins'ka Je. Suchasni doslidzhennja virtual'noi' komunikacii': problemy, gipotezy, rezul'taty / Je. Belins'ka, A. Zhichkina. – M. : JuNYTY-DANA, 2004. – 165 s.
2. Pleshakov V.A. Teorija kibersocializacii cheloveka. Monografija / Pod obshh. red. chl.-korr. RAO, d.p.n., prof. A.V. Mudrika. – M. : MPGU; «Homo Cyberus», 2011. – 400 s.

3. Pleshakov V.A. Razvitie refleksii v processe kibersocializacii junoshstva / V.A. Pleshakov, T.V. Obidina // *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya*. – 2014. – № 6. – S. 15–59.
4. Skotna N. V. Identychnist' osobystosti: metodyko-empirychnyy analiz / N. V. Skotna, I. Ja. Serednyc'ka, V. I. Stec'. – *Drogobych*, 2009. – S. 70.
5. Turec'ka H. I. Problema empirychnogo doslidzhennja osobystisnoi' identychnosti / Hrystyna Turec'ka // *Visnyk L'vivs'kogo universytetu*. – L'viv, 2008. – Vyp. 11. – S. 359– 267.
6. Marcia J.E. Identity in adolescence // Adelson J. (ed.) *Handbook of adolescent psychology*. – N.Y. : John Wiley. – 1980. – S. 320.

I.I. Ivankiv. Models of adolescent's identity development under conditions of cybersocialization. The results of empirical research of adolescent's identity under conditions of cybersocialization are presented in the article. The features of adolescent's identity formation in cyberspace are studied, allowing us to get the model of teen's identity in social networks. Two models of modern teen's identity development on social networks such as discovered such as diffuse identity and achieved identity of a teenager. The main criteria or patterns of adolescent identity development models are defined in terms of cybersocialization, such as social networks. We considered the concept of adolescent identity formation in social networks. The models of adolescent identity developmen in social networks are analyzed, on such indicators as goals in life; process and the results in life; locus of control of «Me» and life in general; the overall rate of awareness of life; the level of reflection; situational and personal anxiety; motivational inductors; time code; the ability to assess and differentiation; picture of the actual «Me» in cyberspace. The comparison of models of teen identity in social networking with the type of behavior in social networks, that is their role behavior, has been made. The qualitative variables between the studied models and main differences are described. The cluster analysis of the results and statistical analysis by Student's t-test are conducted. The data is shown in the diagram. The empirical importance of the data is shown. It indicates the practical value of the results obtained in the investigation and study of the impact of cyberspace, such as social networks on the identity of the teenager, which in turn reveal the features of the formation of teenager's identity in terms of cybersocialization. We have made the conclusion concerning the prevalence of the model of diffuse identity among adolescents, causing primarily the excessive use of cyberspace.

Key words: identity, achieved identity, diffuse identity, social network, cyber socialization, reflection.

Received February 12, 2016
Revised March 25, 2016
Accepted April 14, 2016